

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/206568,Komunikat-Instytutu-Pamieci-Narodowej-w-sprawie-wnioskow-na-prowadzenie-prac-pos.html>
27.02.2026, 14:05

Komunikat Instytutu Pamięci Narodowej w sprawie wniosków na prowadzenie prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych w Ukrainie

Instytut Pamięci Narodowej starania o uzyskanie zgód na prowadzenie prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych na terytorium Ukrainy rozpoczął w 2017 r. (po nowelizacji ustawy o IPN w 2016 r. i utworzeniu Biura Poszukiwań i Identyfikacji).

19.09.2024

Należy podkreślić, że wnioski na prowadzenie prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych w Ukrainie były składane zgodnie z wytycznymi przesłanymi do IPN m.in. za pismami Ambasadora Ukrainy w Warszawie z dnia 13 lipca 2017 r. znak 6137/24-800-1163 oraz Ministra Kultury, Młodzieży i Sportu Ukrainy z dnia 24 września 2019 r. znak 02-20/03 (skany w załączeniu).

Ze względu na skomplikowaną procedurę wnioskowania i specyfikę procedowania przez stronę ukraińską wniosków IPN o zgodę na prowadzenie prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych, nie sposób przedstawić ogólnej liczby wniosków i ich statusu, bez informacji uzupełniającej. Należy mieć na uwadze, że wnioski są składane na okres jednego roku, stąd brak rozpatrzenia wniosku w danym roku kalendarzowym skutkuje koniecznością ponowienia wniosku w roku następnym. Należy też oddzielić wnioskowanie kierowane drogą dyplomatyczną do organów administracji na szczeblu centralnym, od wniosków administracyjnych składanych do właściwych organów ukraińskiej administracji lokalnej przez ukraińskiego partnera IPN posiadającego uprawnienia do prowadzenia badań archeologicznych.

W latach 2017-2024 IPN wystosował do organów ukraińskiej administracji 9 oficjalnych wniosków ogólnych, które obejmowały uzgodnienie możliwości prowadzenia prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych łącznie w 65 lokalizacjach (miejsca powtarzały się w związku z koniecznością ponawiania wniosków). Liczba ta nie obejmuje szeregu wniosków administracyjnych o zezwolenie na prowadzenie prac archeologicznych i ekshumacyjnych składanych w tym czasie przez ukraińskiego partnera IPN do właściwych organów ukraińskiej administracji.

Podstawowe informacje dotyczące wniosków IPN o zgodę na prowadzenie prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych:

- 28 lutego 2017 r. został skierowany pierwszy ogólny (1) wniosek do Sekretarza Państwowej Międzywydziałowej Komisji ds. Upamiętniania Uczestników Antyterrorystycznych Operacji Ofiar Wojny i Politycznych Represji. Obejmował 5 miejsc prac poszukiwawczych: Tynne (żołnierze KOP) Urycz (żołnierze WP), Ostrówki, Wola Ostrowiecka, Orzeszyna (Zbrodnie Wołyńska), oraz 6 miejsc prac ekshumacyjnych żołnierzy WP: Lwów-Hołosko, Wyżomla, Czornokuńce, Werblany, Jaśniska, Mościska.
- 18 kwietnia 2017 r. został skierowany wniosek ogólny (2) o zgodę na przeprowadzenie wspólnych prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych PL/UA w Łucku, w związku z ujawnieniem masowej mogiły z ludzkimi szczątkami w miejscu pochówku ofiar NKWD, gdzie znajdują się również szczątki Polaków.

Ze względu na demontaż pomnika UPA w Hruszowicach w kwietniu 2017 r., Ukraina ogłosiła

„zakaz” prowadzenia prac poszukiwawczych przez IPN na Ukrainie. Na złożone w lutym i kwietniu wnioski, oficjalnej odpowiedzi nigdy nie uzyskano. Prace w Łucku strona ukraińska przeprowadziła samodzielnie.

- 16 maja 2018 r. złożono wniosek ogólny (3) do Ministra Kultury Ukrainy o uzgodnienie prowadzenia prac poszukiwawczych w 11 miejscach: Kukle i Polska Góra (Legioniści), Tynne (żołnierze KOP), Ostrówki, Wola Ostrowiecka, Orzeszyna, Małe Hołoby, Huta Pieniacka, Stanisłówka (Zbrodnia Wołyńska), Lwów - Hołosko i Lwów - Zboiska (żołnierze WP). Wniosek pozostał bez odpowiedzi.
- 12 września 2019 r. złożono wniosek ogólny (4) do Ministra Kultury Ukrainy o uzgodnienie prowadzenia prac poszukiwawczych w 13 miejscach: Kukle i Polska Góra (żołnierze Legionów), Tynne ((żołnierze KOP), Ostrówki, Wola Ostrowiecka, Orzeszyna, Małe Hołoby, Huta Pieniacka, Stanisłówka (Zbrodnia Wołyńska), Lwów - Hołosko i Lwów - Zboiska (żołnierze WP), Charków i Chersoń (Zbrodnia Katyńska).

W wyniku uzgodnień politycznych na szczeblu prezydentów obu państw, IPN uzyskał zgodę na przeprowadzenie prac poszukiwawczych w 2 spośród wyżej wnioskowanych miejsc: we Lwowie Zboiskach i Lwowie Hołosku. Wnioski złożone na szczeblu lokalnym przez ukraińskiego partnera IPN zostały zaakceptowane. Prace zostały przeprowadzone w listopadzie 2019 r. i zakończyły się odnalezieniem szczątków żołnierzy WP poległych w 1939 r. Ekshumacja zgodnie z ukraińskim prawem wymagała złożenia kolejnych wniosków (złożono je 10 marca 2020 r.)

- 3 lutego 2020 r. złożono ponowny wniosek ogólny (5) do Ministra Kultury Ukrainy o uzgodnienie prowadzenia prac poszukiwawczych w 13 miejscach wnioskowanych w 2019 r. Załączono kopie wniosków złożonych na szczeblu lokalnym przez ukraińskiego partnera IPN w odniesieniu do części z tych miejsc.
- 3 lutego 2020 r. złożono wniosek ogólny (6) do Ministra Kultury Ukrainy o uzgodnienie prowadzenia prac poszukiwawczych w nowym miejscu - Kropiwniki, w związku ze zniszczeniem położonej tam mogiły polskich żołnierzy KOP. Załączono kopię wniosku złożonego na szczeblu lokalnym przez ukraińskiego partnera IPN.
- 10 marca 2020 r. ukraiński partner IPN złożył do Sekretarza Państwowej Międzywydziałowej Komisji (...) wnioski o zgodę na ekshumację szczątków żołnierzy WP odnalezionych w listopadzie 2020 r. w Lwowie Zboiskach i Lwowie Hołosku.
- 1 października 2020 r. złożono kolejny wniosek ogólny (7) do Ministra Kultury Ukrainy w związku z brakiem rozpatrzenia wniosków złożonych w 2020 r., wraz ze wskazaniem statusu poszczególnych wniosków złożonych na szczeblu lokalnym.
- W październiku 2021 r. w Odessie odbyło się spotkanie przedstawicieli IPN z Merem Odessy i członkiem Państwowej Międzywydziałowej Komisji ds. Upamiętniania Uczestników Antyterrorystycznych Operacji Ofiar Wojny i Politycznych Represji, na którym sformułowano wniosek ogólny (8) o umożliwienie IPN udziału w pracach poszukiwawczych prowadzonych przez UA na terenie miejsca masowych pochówków ofiar NKWD na tzw. 6 kilometrze drogi ovidiopolskiej (ofiary NKWD 1937-38). Podczas pierwszego etapu prac UA (2.08-17.09.2021 r.) odnaleziono 29 masowych mogił (podaje się też liczbę 32); nie dokonywano ekshumacji; prace wstrzymano; strona ukraińska planowała przystąpić do ekshumacji wiosną 2022 r.
- W lutym 2022 r. IPN uzyskał od Mera Odessy na piśmie deklarację zgody na udział w pracach poszukiwawczych na tzw. 6 kilometrze drogi ovidiopolskiej. Z uwagi na inwazję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę 24 lutego 2022 r., wspólne działania nie zostały przeprowadzone.
- W kwietniu 2023 r. ukraiński partner IPN ponowił wniosek na szczeblu administracji lokalnej o przeprowadzenie prac poszukiwawczych w Hucie Pieniackiej. Wniosek pozostał bez odpowiedzi.

- 11 stycznia 2024 r. złożono wniosek ogólny (9) do Ministra Kultury Ukrainy o uzgodnienie prowadzenia prac poszukiwawczych w Hucie Pieniackiej, załączając kopię wniosku złożonego 11 grudnia 2023 r. przez ukraińskiego partnera IPN w administracji lokalnej. W przesłanej odpowiedzi z 23 sierpnia 2024 r. Ministerstwo Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy poinformowało, że nie otrzymało wniosku ukraińskiego partnera IPN, pomijając fakt, iż administracja lwowska przez 9 miesięcy nie rozpatrzyła i nie przesłała do ministerstwa złożonego w grudniu 2023 wniosku. Odpowiedź IPN jest w przygotowaniu.

Informacje szczegółowe dotyczące statusu wniosków z 2020 r.:

1. Huta Pieniacka, obwód lwowski

Prace poszukiwawcze ofiar akcji pacyfikacyjnej polskiej ludności cywilnej z 28 lutego 1944, w wyniku której śmierć poniosło około 1000 osób. Zbrodni dokonali, według śledztwa IPN, ukraińscy żołnierze 4 Pułku Policyjnego SS 14 Dywizji SS „Galizien”, pod dowództwem niemieckiego kapitana, wraz z okolicznym oddziałem Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA) i oddziałem paramilitarnym składającym się z nacjonalistów ukraińskich, pod dowództwem Włodzimierza Czerniawskiego.

Status wniosku – 18 lutego 2020 r. w Wydziale Architektury administracji lwowskiej złożono wniosek o prace poszukiwawcze. 15 kwietnia 2020 organ administracji przesłał wniosek do zaopiniowania do Ministerstwa Kultury, Młodzieży i Sportu Ukrainy oraz do Ukraińskiego Instytutu Pamięci Narodowej; odpowiedzi ani zgody na prace poszukiwawcze nie uzyskano.

2. Stanisłówka, obwód lwowski

Prace poszukiwawcze szczątków dwóch żołnierzy Armii Krajowej (znanych z imienia, nazwiska i stopnia) z oddziału ppor. Onufrego Kuźniara „Popiela”, obrońców wsi poległych podczas jej obrony w 1944 r.

Status wniosku – 18 lutego 2020 r. w Wydziale Architektury administracji lwowskiej złożono wniosek o prace poszukiwawcze; 15 kwietnia 2020 organ administracji przesłał wniosek do zaopiniowania do Ministerstwa Kultury, Młodzieży i Sportu Ukrainy oraz do Ukraińskiego Instytutu Pamięci Narodowej; odpowiedzi ani zgody na prace poszukiwawcze nie uzyskano.

3. Małe Hołoby, obwód wołyński

Prace poszukiwawcze mogiły ks. Józefa Szostaka i brata Piotra Mojsijonka, którzy zginęli 5 kwietnia 1943 r. w lesie koło Małych Hołób.

Status wniosku – 21 stycznia 2020 r. złożono wniosek na prace poszukiwawcze do Wydziału Kultury w Łucku; wniosek zawierał również inne miejsca, wnioskowane wyłącznie z inicjatywy ukraińskiego partnera IPN, nie będące w zainteresowaniu IPN. 24 lutego 2020 r. administracja odmówiła uzgodnienia (akceptacji) wniosku co do lokalizacji związanymi z pochówkami Polaków. Ukraiński partner IPN 25 lutego 2020 r. złożył odwołanie od decyzji do Wydziału Kultury, Religii i Narodowości Wołyńskiej Regionalnej Administracji Państwowej. Dodatkowo. 26 lutego 2020 r. wystosował do Gubernatora obwodu wołyńskiego pisemną interwencję w sprawie. Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego 12 maja 2020 r. Wydział Kultury ostatecznie

odmówił wydania zgody (uzasadniając decyzję „zawieszeniem” w 2017 roku działań IPN na terenie Ukrainy).

4. Ostrówki, Wola Ostrowiecka, obwód wołyński

Prace poszukiwawcze ofiar akcji pacyfikacyjnej polskiej ludności cywilnej z 30 sierpnia 1943 roku, w czasie której zginęło ponad 1000 osób. Prace poszukiwawcze będą kontynuacją badań prowadzonych w latach wcześniejszych.

Status wniosku - miejsce objęte ogólnym wnioskowaniem Prezesa IPN do Ministra Kultury Ukrainy w 2019 r.; wniosków indywidualnych nie składano z uwagi na nierozpatrzenie lub negatywne rozpatrzenie innych wniosków IPN;

5. Orzeszyna, obwód wołyński

Prace poszukiwawcze mogił ponad 300 osób i ich ekshumacja. Miejsce wskazane na III Polsko-Ukraińskim Forum Historyków - Kijów, 24-27 października 2016 jako miejsce prowadzenia wspólnych badań polsko-ukraińskich.

Status wniosku - miejsce objęte ogólnym wnioskowaniem Prezesa IPN do Ministra Kultury Ukrainy w 2019 r.; wniosków indywidualnych nie składano z uwagi na nierozpatrzenie lub negatywne rozpatrzenie innych wniosków IPN;

6. Kropiwniki, obwód wołyński

Prace ratunkowe IPN w miejscu zniszczenia mogiły żołnierzy KOP poległych lub zamordowanych w trakcie walk o Szack we wrześniu 1939 roku.

Status wniosku - w styczniu 2020 roku IPN oraz przedstawicielstwo RP na terenie Ukrainy zostały poinformowane o profanacji i częściowym zniszczeniu przypadkowo odkrytej mogiły żołnierzy KOP. 15 stycznia 2020 r. w Wydziale Kultury w Łucku ukraiński partner IPN złożył wniosek o ustanowienie miejsca pochówku i objęcie grobu ochroną; 28.02.2020 r. organ administracji odmówił wydania zgody na przeprowadzenie prac. Uniemożliwiło to dalsze procedowanie wniosku w Ministerstwie Kultury i Sportu Ukrainy.

Organ administracji analizując dokumentację przedstawioną przez ukraińskiego partnera IPN stwierdził, że w związku z tym, że nie zostało wydane wcześniej pozwolenie na prowadzenie tam prac poszukiwawczych (pomijając oczywisty fakt, że mogiła została zbeszczeszczona), uznał, że przedłożony przez wnioskodawcę Akt Ustanowienia Miejsca Pochowania został sporządzony z naruszeniem prawa. Dodatkowo poinformował, że organ zwróci się do organów ścigania UA w celu weryfikacji faktu naruszenia procedury prowadzenia prac wykopaliskowych przez ukraińskiego partnera IPN na terytorium Wołynia. Tym samym organ administracji uczynił odpowiedzialnym za zniszczenie mogiły ukraińskiego partnera IPN, który wnioskował o prace ratunkowe w miejscu zbeszczeszczonego grobu, grożąc jednocześnie konsekwencjami o charakterze prawno-karnym.

Podczas przeprowadzonej 22 czerwca 2021 r. wizji lokalnej w Kropiwnikach pracownicy BPiI IPN zastali rozrzucone w miejscu odnalezienia mogiły szczątki (kości szkieletu kończyny górnej, szkieletu tułowia i kości czaszki) żołnierzy oraz ślady świadczące o jej rozkopaniu, i częściowym zniszczeniu.

7. Lwów Zboiska i Lwów Hołosko

Prace ekshumacyjne szczątków żołnierzy walczących w obronie Lwowa 18-20 września 1939 roku.

IPN w listopadzie 2019 r. uzyskał zgodę na przeprowadzenie badań sondażowych na dwóch nieczynnych cmentarzach parafialnych dawnych miejscowości Zboiska i Hołosko, obecnie leżących w granicach administracyjnych Lwowa. W obu miejscach odsłonięto fragmenty grobów, w których znajdują się szczątki żołnierzy WP poległych w obronie Lwowa we wrześniu 1939 roku. Szacunkowa liczba pochowanych to ok. 130 osób. Na podstawie wyników przeprowadzonych badań ustanowiono dla obu lokalizacji „Akty ustanowienia miejsca pochówku”. Akt zgodnie z ukraińskim prawodawstwem stanowi podstawę do złożenia wniosku o przeprowadzenie ekshumacji odkrytych szczątków.

W marcu 2020 roku partner ukraiński IPN wystąpił do Państwowej Międzyresortowej Komisji do Spraw Upamiętnień Uczestników Operacji Antyterrorystycznych, Ofiar Wojen i Politycznych Represji z wnioskiem o pozwolenie na przeprowadzenie w/w prac. W kwietniu 2020 roku z Ministerstwa Kultury Ukrainy partner ukraiński otrzymał odpowiedź, iż w związku ze zmianą personalną w Międzyresortowej Komisji oraz z kwarantanną spowodowaną stanem epidemii nie wydano jeszcze zgody. Nie otrzymano żadnej dalszej korespondencji w sprawie, mimo późniejszej zmiany stanu prawnego i faktycznego.

IPN w 2020 r. uzyskał zgodę Rady Miasta Mościska na pochówek w polskiej kwaterze na cmentarzu w Mościskach.

8. Tynne, obwód rówieński

Prace poszukiwawcze miejsca pochówku żołnierzy KOP.

Status wniosku – 4 lutego 2020 r. w Wydziale Kultury w Równem złożono wniosek o zgodę na prace poszukiwawcze; program prac został uzgodniony (zaakceptowany) przez rówieńską administrację. 2 marca 2020 r. złożono wniosek o wydanie zgody na prace do Ministerstwa Kultury, Młodzieży i Sportu Ukrainy (obowiązkowa procedura po akceptacji administracji lokalnej). Odpowiedzi nie udzielono.

9. Polska Góra – Kostiuchnówka, obwód wołyński

Prace poszukiwawcze mogiły 40 żołnierzy pochowanych w miejscu stoczenia bitwy pod Kostiuchnówką.

Status wniosku – analogicznie jak w przypadku lokalizacji Małe Hołoby (odmowa wydania zgody

przez Wydział Kultury w Łucku po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego).

10. Kukle, obwód wołyński

Prace poszukiwawcze mogiły żołnierzy 2 brygady Legionów pochowanych na miejscowym cmentarzu prawosławnym po bitwie pod Kuklami stoczonej 22 października 1915.

Status wniosku - analogicznie jak w przypadku lokalizacji Małe Hołoby (odmowa wydania zgody przez Wydział Kultury w Łucku po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego).

11. Charków, obwód charkowski

Teren pochówku Ofiar Zbrodni Katyńskiej z 1940 r. - kontynuacja prac ekshumacyjnych przeprowadzonych w 1991 i 1994 r. w celu pełnej identyfikacji ofiar.

Status wniosku - miejsce objęte ogólnym wnioskowaniem Prezesa IPN do Ministra Kultury Ukrainy w 2019 r.; wniosków indywidualnych nie składano z uwagi na nierozpatrzenie lub negatywne rozpatrzenie innych wniosków IPN

12. Chersoń, obwód chersoński

Prace poszukiwawcze miejsca pochówku Ofiar Zbrodni Katyńskiej z 1940 r.

Status wniosku - miejsce objęte ogólnym wnioskowaniem Prezesa IPN do Ministra Kultury Ukrainy w 2019 r.; wniosków indywidualnych nie składano z uwagi na nierozpatrzenie lub negatywne rozpatrzenie innych wniosków IPN

dr Rafał Leśkiewicz
Dyrektor
Biura Rzecznika Prasowego
Rzecznik Prasowy
Instytutu Pamięci Narodowej

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Komunikat

Pliki do pobrania

[Pismo Ambasadora Ukrainy w Warszawie z dnia 13 lipca 2017 r. znak 6137_24-800-1163 \(pdf, 2.43 MB\)](#)
[Pismo Ministra Kultury, Młodzieży i Sportu Ukrainy z dnia 24.09.2019 r. znak 02-20_03 \(pdf, 8.14 MB\)](#)
